Mahalaua România!

RUXANDRA CESEREANU- revista22.ro

Mahalaua lingvistica

Preocuparea mea pentru aspectele "mahalalei" româneşti in sens lingvistic a fost evidenta încă din *Imaginarul violent al romanilor* (Editura Humanitas, 2003). Analizând exclusiv violenta de limbaj din presa romaneasca pe parcursul a mai bine de un veac, decodasem noua registre ale limbajului violent, specifice mentalului romanesc: subuman, igienizant, infracţional, bestiariu, religios, scatologic, libidinos, funebru, xenofob-rasist.
Pentru a caracteriza mahalaua lingvistica de astăzi, mahalaua contemporana (care nu mai tine de aceasta data strict de presa si pamflet, ci de limbajul stradal vehiculat in centru si la periferie sau in manele si hip-hop), trei registre sunt evidente prin folosirea lor abundenta: registrul infracţional, cel libidinos si cel scatologic.
Prin registrul infracţional, se mizează pe un statut delincvenţial de tip fronda, al cărui scop este sfidarea si provocarea lumii civilizate. Exista, de altfel, o tenta argotica in mod tendenţios promovata, astfel încât sa prilejuiască ruptura evidenta intre lumea bogaţilor indiferenţi si cea a săracilor pătimitori. Decăderea este una dintre temele favorite ale manelelor si hip-hopului, decădere considerata a fi catalizata de trufia si corupţia aşa-zisei lumi bune. Pentru ca presupusa lume buna este incriminata, de fapt, ca fiind impura, declasarea este proiectata ca o decoraţie de merit. Infracţionalitatea de drept comun este văzuta, de aceea, ca fireasca, legitimata de indiferenta puternicilor zilei si de procesul de invalidare continua a autorităţilor.
Cel de-al doilea registru, libidinos sau sexual, încalcă destule tabu-uri lingvistice din limba romana. Denumirea agresiva a organelor sexuale este făcuta chiar cu un fel de voluptate orgasmica. Vulgaritatea si obscenitatea sunt considerate a fi arme de purificare cu de-a sila a prejudecatilor, iar utilizarea lor este aproape ritualica in anumite cazuri. Efectul nu este, insa, unul sanificator, ci trivializator. Jocurile licentioase lingvistic sunt patetice, iar efectul obtinut este un grotesc si dezgustator. Sa fie, oare, practicantii hip-hopului agresiv adeptii obtinerii in eprubeta a unui catharsis inedit, prin scarba?
Cel de-al treilea registru evident este acela scatologic, tehnica fecalizarii fiind destul de folosita. Nu doar indivizii sunt vazuti ca fiind fapturi excrementiale, ci se vorbeste chiar de o stare generala de ordura. Imaginea României ca hazna ori latrina extinsa, desi nu este numita ca atare, este sugerata, de pilda, prin intermediul acuzei de coruptie generalizata. Individul este vazut ca o dejectie (obiect neglijabil si neglijat de autoritati), intr-o tara aproape dejectie, abjectia lingvistica fiind considerata, insa, un posibil instrument chirurgical de sanificare. Lucrurile sunt departe, insa, de a sta astfel. Fuck you, Romania!, titlul unui cantec al formatiei Parazitii, pedaleaza, la nivel de imaginar lingvistic, tocmai pe o igienizare cinica a tarii incriminate. Dezgustati de "mahalaua" (politica) si de "tigania" (politica) România, "deratizatorii" intentioneaza sa o purifice prin soc si prin insolenta: dar repulsia produce tot repulsie, lasand la iveala doar placerea de a improsca si de a spurca. Cinismul trupei Parazitii nu salveaza nicidecum melodia Fuck you, România! de senzatia de mocirla morala (chiar daca, in videoclipul promovat de Parazitii, este incriminat pe buna dreptate regimul Iliescu din perioada 2000-2004, remarcat pentru caracterul sau mafiotic la nivel national). Incercarea de a face un model din vulgaritatea naturala si din agresivitate da gres: nu poate fi model comportamental acela care porneste de la o stare de delincventa lingvistica, oricat ar fi aceasta de asumata ca fronda si oricat de intemeiate ar fi motivele acestei fronde!
Pe forumurile on-line despre manele si hip-hop, dar nu numai, dezbaterile sunt agresive si inflamate. Combatantii utilizeaza registrul subuman (ce vizeaza acuzarea, la nivel moral si

psihic, ca avorton, paria, rebut, handicapat a celuilalt, in scopul declasarii si desconsiderarii acestuia); destul de folosit este si registrul de tip bestiariu, care mizeaza pe o animalizare denigratoare, relativ obisnuita in ceea ce astazi ar putea fi numit zoolimbajul cotidian: acuza de circ si menajerie, locuita de o fauna care starneste repulsie, functioneaza adesea ca loc comun. Mai rar este folosit limbajul rasist; functioneaza, de altfel, in Romania un antitiganism catalizat, insa, de infractionalitatea des mediatizata a respectivei etnii.

Mahalaua sentimentala

Trivializarea iubirii si a ceea ce erau considerate, in societatea canonica, inaltele sentimente, contureaza o mahala sentimentala cu efect grotesc. Erosul este tiganizat, decazut, mahalagizat (aceasta tiganizare nu are nimic de-a face cu erosul gitan, hispanic, care este unul pasional). Asa cum cartierele de periferie ale marilor orase au devenit niste mahalale, tot astfel sentimentele tari s-au mahalagizat, fiind urlate si scuipate in public, in versuri penibile si rizibile. Iubirea ori dragostea s-a preschimbat in amor si sex, fiind verbalizata in mod trivial si ieftin. Mahalaua a patruns in suflete, intrucat mahalaua concreta, spatiala, a provocat nasterea unei mahalale sentimentale. Impurificarea, superficialitatea, vulgaritatea au coagulat intr-o forma de cretinism verbalizat in ceea ce priveste erosul.

Mahalaua masculinitatii si a feminitatii

Masculinitatea nu mai are nimic eroic in contextul noii mahalale Romania. Chiar daca exista destul aer belic-justitiar, masculinitatea cotidiana si cea vehiculata in manele si hip-hop, cu datele ei penibil-machiste si triviale, este jalnica si periferica, indiferent ca avem de-a face cu o ipostaza violenta (de violator, profitor ori mercenar sexual etc.) sau cu una de înfrânt (parasit de femei, dispreţuit).
Fufe, pipite, vampe fatale, fete de cartier, târfe, şmechere, puştoaice corupte apar din plin: ele sunt orice, numai femei in sens clasic nu mai sunt. Deşi figura mamei, a nevestei, chiar a fecioarei mai exista, inca, acestea sunt nişte repere care pot fi oricând trecute cu vederea. Cu cele din urma nu poate fi practicata depravarea si luxuria, cu cele dintâi, da. Voyeurism de trei parale, obscenitate si grobianism, acestea sunt componentele râvnei sexuale teoretice a bărbatului de azi, cel puţin aşa înclina sa ne facă sa credem manelele si hip-hopul.

Mahalaua vestimentara

Vesmintele periurbanitatii sunt pe măsura ei: nu este vorba de o sărăcie lucie, care ar putea stârni compasiunea in sens firesc (haine ponosite, peticite), ci de cultivarea unui stil kitsch de imbracaminte provocatoare. Stridenta si mai ales prostul gust sunt prezente in hainele cu zorzoane, tăieturi si lipituri fara logica, decolteuri dorite cu sex-appeal extrem, culori inadecvate, accesorii stridente. In loc sa camufleze corpurile dizgraţioase, aceste haine scot in evidenta grăsimile, bolile, diformitatile; sau pur si simplu dezgolesc in sens gratuit trupuri normale, dintr-o lipsa demonstrativa de pudoare. Este ca si cum mahalagismul ar fi găsit vesminte pe măsura: tata, ţoapa si vampa (ca sa iau doar trei ipostaze ale feminitatii de periferie) intuiesc in vestimentaţia lor o forma de limbaj cu "cârlig" pentru receptorii pe care ii vizează.

Mahalaua arhitecturala

Periferiile oraşelor romaneşti, dar si centrul cetatilor foste comuniste, dau la iveala o tara cvasi-ghettoizata. Chiar daca nu se poate vorbi de bidonviluri clasice, acestea sunt conţinute măcar simbolic in arhitectura moştenita de la comunism (cartierele muncitoreşti) si locuita cu

asupra de măsura. Exista multe alte spatii esenţiale invadate de mahala: gara, de pilda, sau auto-gara, sau pieţele alimentare. Crasmele sordide nu sunt deloc pe cale de dispariţie, ci risca sa se cronicizeze, năpădind zonele din preajma centrului. Atmosfera acestor micro-bidonviluri seamănă cu o lume a puscariei si a talciocului. Periurbanitatea pare sa fie viitorul oraşelor romaneşti si pentru aceasta pledează dughenizarea concreta, vizibila atât la margine, cat si in centru, stabilitatea buticurilor (si a buticarilor, o meserie destul de bine perceputa inca), a gheretelor etc.

Mahalaua sociala

Urbanizarea cu forţa a taranilor alungaţi de la sate in timpul comunismului (prin restructurarea satelor romaneşti si prin nevoia urgenta de mana de lucru in cadrul complexelor industriale) a implantat o forma de rustic decăzut la oraş; aceasta populaţie des-ruralizata a fost amestecata cu masa deja periurbana de muncitori si cu intelectualitatea paupera din marile cartiere de la marginea oraşelor. Hibridul alcătuit mai ales din proletariatul decavat si din taranii alienaţi a format un nou tip de lumpen care, după căderea comunismului, a încercat sa supravietuiasca prin comerţ ilicit sau a acceptat fatalist sărăcirea si şomajul, secondate de o delincventa de intretinere (daca este permis un asemenea termen constatativ).
România de astăzi, de telenovela si a telenovelelor, este una dominata de periurbanizare, cultura sărăciei fiind preponderenta. Din pricina aceasta s-a născut o lume compensatorie: aceea a bisnitarilor, parveniţilor, speculanţilor, a infractorilor mai mult sau mai puţin notorii, "borfaşi" de clasa mijlocie, de obicei. Dezrădăcinarea, schisma sat-oraş, incoerenta existenţiala, dezarticularea interna a indivizilor au catalizat renaşterea spectaculoasa a mahalalei la oraş. Vatmanul tramvaiului, şoferul troleibuzului si autobuzului asculta la maximum manele, traumatizându-i sonor pe calatori. Subcultura lor este una agresiva si ambiţioasa: doreşte sa-i convertească pe toţi la (non)valorile sale. Mahalaua este asimilata astăzi exclusiv cu ideea de escrocherie si infractionalitate; iar Eldorado-ul periferiei este dorinţa de parvenire. Lumea din blocuri, de lângă blocuri si de după blocuri este una bolnava de mizerie: daca se poate vorbi de un *mal de siècle*, atunci inclusiv acesta este unul decăzut.
Mahalaua politica

Academia Catavencu ne-a obişnuit, cu aerul ei mucalit si vitriolant-ironic, de mai bine de zece ani de zile cu o portretistica acida a politicenilor romani: gaunosi, agramaţi, insipizi, caraghioşi, ori chiar imbecili, majoritatea dintre ei. Insolenta satirica a respectivului "saptamanal de moravuri grele" era menita sa sancţioneze prin zeflemea extrema viciile natiei, exemplificând prin politicienii săi mai cu seama. S-a mizat pe un grotesc coroziv si pe hilar, pe bascalie, răspăr, pe circ si maimutareala, pe o fantezie pamfletara spectaculoasa, pe o categorie pe care as numi-o scato-clovnesc. Jurnaliştii de la Academia Catavencu au intuit si sancţionat tocmai trăsătura suburbana a politicienilor romani, zugraviti in portrete demistificatoare: Ion Iliescu zis (nea) "Nelu", "babacul", "despotul de Calarasi", "Titanul", "Feldwebelul de la Cotroceni" cu zâmbetul "Dalbei ca Zăpada", "Ioan Gura de aur", "Emanaţia Sa", "Urmaşul impuscatului la Sceptru", "Ion Saracu"; sau "Fuhrerul" C.V. Tudor, "puhav erou", "mâncau naţional", "inegalabil mahalolog", "spirochet" care ii repartizează pe foştii securişti in funcţii de "bone" ale romanilor, fiind "Mama a câinilor parasiti si a securistilor de pripas", "lingăul profesionist cu limba roşie si mătăsoasa ca steagul partidului"; sau "porcul naţional" Adrian Păunescu; sau Nicolae Văcăroiu, cel mai catastrofic prim-ministru din România postcomunista, poreclit "Vodcaroiu" si "Lae" si mulţi alţii. Politica romaneasca era sancţionata ca fiind dominata de "tuteri", "majordomi" si "aventurieri", tara fiind condusa de "văcari" si "vacaroi", deputaţi, senatori, miniştri grobieni, agramaţi, dar cu tupeu, instrumentaţi de "Bordelul" de la Cotroceni. O figura aparte de

mahala politica a devenit vizibila insa in cadrul campaniei electorale din 2004 si ea trebuie radiografiata mai special, pentru ca pare sa fie destul de emblematica pentru noi: George (Gigi) Becali. Intrat in politica de pe o poziţie bănoasa (patron al echipei de fotbal Steaua) si cu titulatura unui partid aşa-zis progresist (Partidul Noua Generaţie), Becali nu incarnează doar omul simplu si fara studii ajuns in sferele puterii, ci mahalagiul (specializat in amenintari si înjuraturi fata de oricine nu îl agreează) obsedat de fantasma cetatii pe care sa o cucerească si pe care sa o controleze. Poza de mafiot îl flatează, imaginea de gangster ii rasfata ego-ul, mahalagismul sau îl considera a fi naturaleţe si instinct bun: "Vadim de la oi" adică C.V. Tudor de periferie, a fost el poreclit nu in zadar. Grobianismul sau a şocat si a amuzat in acelaşi timp in campania electorala din 2004, golăniile sale au stârnit perplexitate si dezgust, iar grotescul sau inegalabil, vădit in agramatisme si intr-o forma de retardare verbala de neacceptat pentru un candidat la Presedintia Romaniei, a stârnit hohote de ras (amare). Simplul fapt ca Becali a putut sa candideze pentru cea mai înalta funcţie in stat spune multe despre mahalaua politica de la noi.

Mahalaua mass-media

Pentru a fi pe intelesul mahalagiilor dominanţi si a lumpenproletariatului, mass-media romaneasca din postcomunism (sau tranziţie) nu face altceva (cu puţine excepţii) decât sa cultive un sentiment romanesc al mahalalei. Emisiunile TV propun un fel de râvnite arhetipuri (pilduitoare!, in sensul de adaptate la noile vremuri) din mitocan, şmecher, ţoapa, tata si vampa (cu toţii recognoscibili in tipologia VIP-ului de astăzi): aceste erijate arhetipuri trebuie sa le demonstreze telespectatorilor accesibilitatea la "lumea buna" (a bogaţilor, dar si a oamenilor simpli si norocoşi sau a "artiştilor"), inculcând ideea (falsa, de altfel, a) unei comuniuni si impartasanii de viata si cotidian. Presa scrisa mizează, la rândul sau, pe un limbaj şmecheresc, cu glume ieftine si spoiala de cultura, ca o forma de *captatio benevolentiae* fata de cititorul incult si ignorant provenit mai cu seama din lumpenproletariat.

România second-hand sau chiar third-hand ?

Fireşte, România nu este cea mai mizera dintre tarile acestei lumi, dar prin mahalaua ei care se extinde si încearcă sa ocupe centrul, România tinde sa para tot mai puţin europeana, in anumite laturi ale sale. Poate ca nu este nici cea mai decăzuta dintre fostele tari comuniste, dar nu aceasta contează. Ceea ce nelinisteste este, as spune, predispoziţia sau vocaţia pentru mahala a României: întrucât exista o aplecare speciala, un instinct al mahalalei si al grobianismului la romani. Elitele nu lipsesc nici ele (din fericire), dar existenta lor nu poate nicidecum sa camufleze invazia barbara a mahalalei la romani. Abundenta periferiei, provincialismul agresiv si acaparator, tonele de gunoaie (naţionale), nămolul stradal, civilizaţia de tip kitsch, invazia mitocăniei (nelipsiţii mâncători de seminţe si scuipători de coji), insalubritatea, lipsa de instruire consacra România ca pe o stare de periferie combinata cu o mahmureala sociala si politica, o tara care pare sa fie făcuta mai mult din excluşi, decât din incluşi.

© *copyright Revista 22, Toate drepturile rezervate*